

Oświadczenie złożone przez senatora Tadeusza Arłukowicza na 7. posiedzeniu Senatu w dniu 14 marca 2012 r.

Oświadczenie skierowane do ministra zdrowia Bartosza Arłukowicza

Szanowny Panie Ministrze!

W związku z licznymi sygnałami ze strony podlaskich organizacji pozarządowych zwracam się do Pana Ministra z prośbą o rozważenie zmiany zapisów w ustawie o działalności leczniczej, które mają wejść w życie 1 lipca 2012 r., a które znacząco utrudnią organizacjom pozarządowym, fundacjom, kościołom, kościelnym osobom prawnym i związkom wyznaniowym prowadzenie działalności, do której należy między innymi prowadzenie hospicjów, stacji opieki i placówek opieki paliatywnej.

W świetle przepisów ustawy wszelka działalność tego rodzaju jest działalnością leczniczą, polega bowiem na udzielaniu świadczeń zdrowotnych (art. 3). Z kolei zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 działalność taką mogą prowadzić jedynie podmioty wymienione w art. 4 ust. 1 ustawy oraz podmioty realizujące praktykę zawodową, czyli lekarze i pielęgniarki. Podmioty lecznicze dzielą się na przedsiębiorców i podmioty niebędące przedsiębiorcami (co wynika z art. 4 ust. 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4). Do tej drugiej grupy należą jednak wyłącznie samodzielne zakłady opieki zdrowotnej i jednostki budżetowe, w tym państwowe jednostki budżetowe tworzone i nadzorowane przez ministra obrony narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra sprawiedliwości lub szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, posiadające w strukturze ambulatorium, ambulatorium z izbą chorych lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Oznacza to, że organizacje pozarządowe takie jak fundacje czy stowarzyszenia oraz kościoły, kościelne osoby prawne lub związki wyznaniowe mogą prowadzić działalność leczniczą, ale tylko jako przedsiębiorcy. Kierunek ten potwierdza regulacja zawarta w art. 16 ust. 1 ustawy o działalności leczniczej, która uznaje tę działalność za regulowaną w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Ostatecznym przypieczętowaniem powiązania działalności leczniczej z działalnością gospodarczą jest zapis art. 2 ust. 1 pkt 8, zgodnie z którym przedsiębiorstwo w ujęciu ustawy o działalności leczniczej to przedsiębiorstwo w rozumieniu kodeksu cywilnego oraz art. 205 ustawy o działalności leczniczej. Zapis ten informuje o tym, że z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowe niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej stają się przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych.

Przepisy zawarte w ustawie o działalności leczniczej nie odzwierciedlają stanu faktycznego i stanu prawnego, w jakich działają organizacje pozarządowe prowadzące tego typu działalność, bowiem ma ona charakter charytatywny – od pacjentów nie są pobierane opłaty. Zawarte w części przypadków kontrakty z NFZ nie pokrywają rzeczywistych wydatków na opiekę, nie pozwalają też na objęcie nią wszystkich potrzebujących. Stanowią od 50% do 80% środków wydatkowanych na ten cel. Pozostałe wydatki finansowane są ze środków własnych, pozyskanych między innymi ze zbiorów publicznych czy 1% podatku przekazywanego organizacjom pożytku publicznego. W przypadku zastosowania literalnie zapisów obowiązującej ustawy wspomniane organizacje zostaną odcięte od tych ważnych źródeł finansowania.

Istnieje ryzyko, że duża część organizacji będzie musiała zlikwidować swoją działalność leczniczą lub ograniczyć drastycznie liczbę przyjmowanych chorych, a tym samym obowiązek opieki nad ludźmi ciężko chorymi będzie musiało w całości przejść państwo. Nowa ustawa również uniemożliwi organizacjom zajmowanie się osobami bezdomnymi, nad którymi opieka była dotąd finansowana właśnie z darowizn.

Ponadto literalne zastosowanie zapisów obowiązującej ustawy o działalności leczniczej wykluczy możliwość angażowania przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszy w działalność leczniczą. Należy podkreślić, że w podmiotach tych wolontariusze wykonują bardzo wiele ważnych zadań na rzecz chorych. Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariusze mogą wykonywać świadczenia na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 w zakresie ich działalności statutowej, w szczególności w zakresie działalności pożytku publicznego, ale – co należy podkreślić – z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej. Wprowadzenie ustawy o działalności leczniczej w życie w obecnej formie doprowadzi do tego, że w organizacjach tych wolontariusze nie będą mogli wykonywać świadczeń na rzecz chorych, ponieważ działalność lecznicza będzie działalnością gospodarczą.

Poważnym problemem jest także brak spójności legislacyjnej stanu prawnego stworzonego przez ustawę o działalności leczniczej z wieloma innymi ustawami: z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z ustawą o stowarzyszeniach, z ustawą o fundacjach, z ustawą o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, z ustawą o Krajowym Rejestrze Sądowym i – co istotne – z gwarantowaną w Konstytucji RP wolnością zrzeszania się, w szczególności w celu prowadzenia działalności leczniczej jako działalności non-profit, czyli de facto w celu nieodpłatnego pomagania najbardziej potrzebującym.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o odpowiedź na następujące pytanie.

Czy Ministerstwo Zdrowia zamierza zmienić przepisy w ustawie o działalności leczniczej w taki sposób, by organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogły prowadzić swoją działalność w dotychczasowy sposób, czyli nie czerpiąc z niej zysków, ale pokrywając koszty z wpłat pochodzących z 1% podatku przekazywanego OPP, darowizn i zbiórek publicznych oraz angażując w tę działalność wolontariuszy?

Moim zdaniem zmiana taka jest niezbędna i powinna zostać wprowadzona przed 1 lipca 2012 r.

Z poważaniem
Tadeusz Arłukowicz